

PÄIHDESUUNNITELMA

ETELÄ-KYMENLAAKSON AMMATTIOPISTO

25.4.2017

Sisällys

1 Johdanto	2
2 Oppilaitoksen päihdetyöhön liittyvä lainsäädäntö	2
3 Ehkäisevä päihdetyö	3
4 Päihteidenkäytön tunnistaminen ja siihen puuttuminen oppilaitoksessa	3
4.1 Alkoholi	4
4.2 Huumausaineet ja päihtymystarkoituksessa käytetyt lääkkeet	5
Opiskelijan allekirjoitus ja nimen selvennys	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

LIITTEET

1 Johdanto

Päihteillä tarkoitetaan tässä suunnitelmassa alkoholia, huumausaineita ja huumausaineeksi luokiteltavia lääkkeitä. Etelä-Kymenlaakson ammattiopisto on ollut savuton vuodesta 2008.

Laki velvoittaa, että koulutuksenjärjestäjällä tulee olla kirjallinen päihdesuunnitelma. Päihdesuunnitelman tulee sisältää kirjalliset toimintaohjeet opiskelijoiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi sekä päihdeongelmiin puuttumiseksi. Päihdesuunnitelma, ja sen edellyttävät velvoitteet tulee olla jokaisen oppilaitoksessa työskentelevän tiedossa. Päihdesuunnitelman tarkoituksena on luoda ennen kaikkea selkeät ja yhteiset pelisäännöt koko oppilaitosyhteisölle.

Päihdesuunnitelmassa on kuvattu ehkäisevän päihdetyön muotoja sekä lakiin perustuvat päihteiden käytön tunnistamiseen ja puuttumiseen liittyvät toimenpiteet. Päihdesuunnitelmassa on liitteenä oppilaitoksen käytössä olevat lomakkeet silloin kun opiskelijan päihteiden käyttöön joudutaan puuttumaan.

Oppilaitoksen päihdetyö on yksi ennaltaehkäisevän työn muodoista. Kouluterveyskyselyissä tulee toistuvasti esiin ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien päihteidenkäyttöön liittyvät haasteet sekä muut elämänhallinnan ongelmat. Selkeät käytänteet päihteisiin liittyvissä asioissa viestittävät opiskelijoille, että tilanne otetaan oppilaitoksessa vakavasti. Oppilaitoksessa työskentelevän henkilökunnan tehtävänä on ennaltaehkäistä, puuttua ja ohjata tarvittaviin palveluihin, jos opiskelijan tilanne sitä vaatii. Laki velvoittaa eri viranomaiset yhteistyöhön (Päihdehuoltolaki (41/1986)).

2 Oppilaitoksen päihdetyöhön liittyvä lainsäädäntö

Opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön. Oppilaitokseen ei saa tuoda eikä työpäivän aikana pitää hallussa sellaista esinettä tai ainetta, jonka hallussapito on muussa laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka joka erityisesti soveltuu omaisuuden vahingoittamiseen ja jonka hallussa pidolle ei ole hyväksyttävää syytä. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 630/1998, 28§). Oppilaitoksen järjestyssäännöt kieltävät päihteiden hallussapidon, ja niiden vaikutuksen alaisena esiintymisen. Päihteiden käyttö muodostaa turvallisuusriskin käyttäjälle, muille opiskelijoille ja henkilökunnalle. Opiskeluun soveltumattomuuden ratkaisuja koskevan ns. Sora -lainsäädännön tarkoituksena on lisätä oppilaitoksen mahdollisuutta puuttua tilanteisiin, jotka liittyvät opiskelijoita koskeviin soveltumattomuus- ja turvallisuus-kysymyksiin.

Alkoholilaki (1143/1994) kieltää alaikäisen alkoholin hallussapidon ja käytön sekä alkoholin välittämisen alaikäiselle. Opiskelijan suorittaessa koulutukseen kuuluvaa työssäoppimista tai työhön tutustumista oppilaitoksen ulkopuolella, voidaan soveltaa myös Työturvallisuuslakia (738/2002).

Huumausainelainsäädäntöä on uusittu huumausainelaisissa (378/2008) sekä muuntohuumeisiin liittyvässä huumausainelaisissa (322/2011). Lisäksi laissa ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta (951/2011 34a§) säädetään opiskelijoiden huumausainetestauksesta. Mahdollisia huumetestejä tehtäessä on huomioitava perustuslaissa (731/1999) määritellyt ja turvatut yksilön perusoikeudet, kuten henkilön vapaus, koskemattomuus ja yksilön suoja. Huumausaineen käyttörikoksesta määritellään rikoslaisissa (654/2001).

Merenkulun koulutuksessa ja erityyössä keskeisiä määräyksiä ovat seuraavat lait ja asetukset:

- Merityösopimuslaki 756/2011
- Laki laivaväen lääkärintarkastuksista 1171/2010
- Merilaki 674/1994
- Laki laivaväestä ja aluksen turvallisuusjohtamisesta 1687/2009
- Valtioneuvoston asetus aluksen miehityksestä ja laivaväen pätevydestä 1797/2009

3 Ehkäisevä päihdetyö

Päihteiden käytön ennalta ehkäisy on osa oppilaitoksen hyvinvointityötä. Ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen tukemalla päihteettömiä elintapoja. Tavoitteena on vähentää päihteiden käyttöä sekä päihteiden käytön aiheuttamia haittoja.

Ehkäisevä päihdetyö edistää päihteettömiä elintapoja, vähentää ja ehkäisee päihdehaittoja ja pyrkii ymmärtämään ja hallitsemaan päihdeilmiöitä. Päihteitä koskeviin asenteisiin vaikutaan mahdollisimman varhain kokonaisvaltaisella elämänhallinnan tukemisella, varhaisella puuttumisella ja elämän nivelvaiheiden tunnistamisella. Tavoitteena on opiskelijoiden sosiaalinen vahvistuminen, hyvinvointi ja hyvä elämä. Sosiaalisella vahvistamisella tarkoitetaan esimerkiksi nuorten omien yhteisöjen rakentamista ja tukemista, kuulemista, osallisuuden lisäämistä ja aikuisena olemista nuoren arkipäivässä (Mitä on nuorisoalan ehkäisevä päihdetyö. 2009, 13-14).

Osallisuus on yksi sosiaalisen vahvistamisen keinoista. Etelä-Kymenlaakson ammattiopistossa (Ekamilla) opiskelijoiden osallisuutta tuetaan muun muassa yhteisöllisessä opiskeluhoilto-työssä, opiskelijakunta ja tutortoiminnassa. Osallisuutta vahvistetaan myös säännöllisillä tulo-, olo- ja päättökyselyllä sekä opintojaksopalautteella.

Jokaisella henkilökuntaan kuuluvalla on velvollisuus puuttua päihteiden käyttöön. Päihdetyö on henkilökunnan ja opiskelijoiden yhteinen asia. Opiskeluhoilto- ja palveluiden henkilöstö auttaa ja tukee ongelma- ja kriisitilanteissa.

4 Päihteidenkäytön tunnistaminen ja siihen puuttuminen oppilaitoksessa

Ekamin toimialueella tapahtuu jatkuvasti isoja muutoksia. Kotkan ja Haminan kaupungilla on omat toimintamallinsa päihdeasioissa ja Ekamilla noudatetaan oman kunnan toimintamalleja.

Jos opiskelija kokee tarvitsevansa päihdehuollon palveluja, ottaa hän Kotekon, Katariinan tai Malmingin kampuksilla yhteyttä ensin oman kampuksensa terveydenhoitajaan. Haminan kampuksella yhteydenotto tehdään terveydenhoitajaan tai kuraattoriin. Opiskelijan tilanteesta tehdään arvio, jonka perusteella sovitaan jatkotoimenpiteistä.

Oppilaitoksessa työskentelevän henkilökunnan tehtävänä on ennaltaehkäistä, puuttua ja ohjata tarvittaviin palveluihin, jos opiskelijan tilanne sitä vaatii. Jos opiskelijan päihteiden käytöstä herää huoli, asian havainnut oppilaitoksessa työskentelevä henkilö ottaa asian puheeksi opiskelijan kanssa. Huolen havainnut voi ottaa yhteyttä opiskeluhoilto- ja palveluihin ja antaa asian selvittämiseksi riittävät tiedot. Mikäli opiskelija on alaikäinen, oppilaitoksesta otetaan yhteyttä

opiskelijan huoltajaan. Yhdessä alaikäisen opiskelijan ja hänen huoltajansa kanssa sovitaan mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

Kun opiskelijan epäillään olevan päihtyneenä, tilanteeseen puuttuu välittömästi se, joka tilanteen havaitsee. Kyse voi olla esimerkiksi opiskelijan häiritsevästä käyttäytymisestä tai työturvallisuuden vaarantumisesta. Opettaja pyytää itselleen työparin. Opettaja ja työpari keskustelevat opiskelijan kanssa tilanteesta.

Jos oppilaitoksen henkilöstöön kuuluvat työpari epäilee opiskelijan olevan päihtyneenä, opiskelijan suostumuksella hän voi antaa puhalluskokeen. Mikäli opiskelija kieltäytyy kokeesta, päihtymyksen havainnot riittävät. Päihtymyksen havainneiden henkilöiden tulee kirjata tiedot päihdeasialomakkeelle (Liite 1).

Jos opiskelija on alle 18- vuotias, tulee päihtymyksen havainneiden ottaa yhteyttä alle 18 -vuotiaan opiskelijan huoltajaan. Jos huoltajaa ei tavoiteta, tulisi ottaa yhteyttä lastensuojeluun: Kotkassa puh. 040 3562307, Haminassa: 05 749 3031. Tarvittaessa voit konsultoida opiskeluhuollon palveluja.

Lastensuojelulain mukaan alaikäisten päihtymyksestä tulee tehdä lastensuojeluilmoitus. Sen tekee asian ensimmäisenä havainneet henkilöt. Ilmoituksen tekemisessä voi aina konsultoida lastensuojelua tai kampuksen kuraattoria, ja tarvittaessa ilmoitus voidaan tehdä yhdessä kuraattorin kanssa.

Lastensuojeluilmoitus:

https://www.thl.fi/documents/647345/1832704/Lastensuojeluilmoitus_ilmoitusosa.pdf/0586b661-649d-4b43-baec-03ebd1f4cf80

Tiimipäällikkö vastaa päihdeidenkäyttöön liittyvien tilanteiden tiedottamisesta ja päihdelomakkeiden toimittamisesta apulaisrehtorille. Mikäli tiimipäällikkö ei ole mukana epäillyn päihdeasian selvittämisessä, tulee päihdelomakkeet toimittaa tiimipäällikölle välittömästi. Tiimipäällikkö vastaa opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan kuulemisesta (Liite 2) ja jatkaa prosessin loppuun apulaisrehtorin kanssa. Kurinpidollisista ratkaisuista vastaa apulaisrehtori.

4.1 Alkoholi

Puhalluskoetta varten alkometrin saa Kotekon kampuksella asiakaspalvelusta, Katariinan, Malmingin ja Haminan kampuksilla opintotoimistosta. Puhallutus tulee suorittaa siten, että se ei herätä tarpeetonta huomiota. Paikalla tulee olla kaksi oppilaitoksen edustajaa. Selvitys epäillystä rikkomuksesta ja puhalluskokeen tuloksesta kirjataan päihdelomakkeelle.

Kun päihtymys on todettu, täysi-ikäisen opiskelijan kohdalla opiskelijaa ohjeistetaan poistumaan oppilaitoksen alueelta. Yleisen turvallisuuden kannalta on hyvä varmistaa, ettei opiskelija käytä moottoriajoneuvoa. Alaikäisen opiskelijan kohdalla jatkotoimenpiteistä sovitaan huoltajan kanssa. Jos opiskelija käyttäytyy uhkaavasti tai hän on niin vahvasti päihtynyt, ettei häntä voi päästää turvallisesti lähtemään, otetaan yhteys hätäkeskukseen 112.

4.2 Huumausaineet ja päihtymystarkoituksessa käytetyt lääkkeet

Huumausaineella tarkoitetaan laitonta päihdettä. Lääkkeiden väärinkäytöllä tarkoitetaan yleensä rauhoittavan tai muun lääkkeen käyttöä päihtymyksen aikaansaamiseksi. Mikäli opiskelijalla on lääkärin määräämä reseptilääkitys, joka voi vaikuttaa hänen käyttäytymiseensä tilanteesta, konsultoidaan opiskeluterveydenhuoltoa. Opiskeluterveydenhuolto jatkaa asian selvittämistä.

Jos on perusteltua aihetta epäillä, että opiskelija on huumausaineiden vaikutuksen alaisena opintoihin kuuluvissa käytännön tehtävissä tai työssäoppimisessa koulutuksen järjestäjä voi velvoittaa opiskelijan esittämään huumausainetestistä koskevan todistuksen. Opiskelijalta edellytetään suostumus huumausainetestaukseen (Liite 3).

Huumausainetestistä koskevalla todistuksella tarkoitetaan koulutuksen järjestäjän osoittaman laillistetun terveydenhuollon ammattihenkilön antamaa todistusta, josta ilmenee, että opiskelijalle on tehty testi huumausainelain 3 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitetun huumausaineen käytön selvittämiseksi, sekä testin perusteella laadittu selvitys siitä, onko opiskelija käyttänyt huumausaineita muihin kuin lääkinnällisiin tarkoituksiin siten, että hänen toimintakykynsä on heikentynyt.

Tiimipäällikkö antaa opiskelijalle kehotuksen käydä antamassa huumausainetestit. Testauspäivistä ei informoida opiskelijaa etukäteen. Koulutuksen järjestäjä on määritellyt, että opiskelijan tulee antaa kolme (3) puhdasta huumausainetestitulosta, ennen kuin hän voi palata takaisin opintoihin. Koulutuksen järjestäjä sopii tarvittavista testipäivistä valitsemansa testiaan kanssa. Kotkassa huumesuoloja voi käydä antamassa tiistaisin ja torstaisin klo: 12.00-13.00 katkaisuhoidosella.

Osoite: Turvalantie 2, 48700 Kotka

Haminassa huumesuoloja voi käydä antamassa Haminan A-klinikalla. Seulat voi antaa mieluiten sairaanhoitajan päivystysaikoina maanantaisin, tiistaisin ja torstaisin klo: 12.00-14.00 sekä keskiviikkoisin ja perjantaisin klo: 8.15-10.00 Jos testiajat eivät sovi niin seulan ottamisesta voi sopia erikseen soittamalla yksikön toimiston numeroon: 040 1368260.

Osoite: Reutsinkatu 7, 49400 Hamina.

Huumausainetestistä koskevan todistuksen vaatimisesta on ilmoitettava alaikäisen opiskelijan huoltajalle. Opiskelijan kirjallisella suostumuksella testin tehnyt taho ilmoittaa tulokset tiimipäällikölle. Mikäli opiskelija kieltää testin tehnyttä tahoja antamasta tietoa koulutuksen järjestäjälle, opiskelija ei voi palata opintoihin.

Koulutuksen järjestäjä vastaa tässä pykälässä tarkoitettusta huumausainetestistä koskevasta todistuksesta aiheutuvista kustannuksista. Opiskelijalle tehtävään huumausainetestaukseen sovelletaan muutoin, mitä työterveys- 4 951/2011 huoltolain (1383/2001) 19 §:ssä säädetään työntekijän testauksesta. 35 §